

PAWEŁ TYRAŁA: PROBLEMY WYCHOWANIA OBRONNEGO MŁODZIEŻY STUDIUJĄCEJ.
WYDAWNICTWO NAUKOWE WSP, KRAKÓW 1988, ss. 440.

Wychowanie obronne młodzieży należy do sfer newralgicznych w systemie przygotowań obronnych państwa. Fakt ten wymaga prowadzenia systematycznych badań naukowych. Naprzeciw tym potrzebom wychodzi książka Pawła Tyrały pt. "Problemy wychowania obronnego młodzieży studiującej". Została ona pomyślana jako studium naukowe problematyki ekonomiczno-obronnej, ale zarazem jako materiał dydaktyczny do użytku wykładowców i studentów. W tym celu wprowadzono do pracy dane uzyskane w wyniku szerokich badań sondażu socjologicznego. Dane te instruuja wykładowcę, z jakimi postawami młodzieży ma się liczyć, z jakimi jej poglądami podejmować polemikę. Należy podkreślić, że w tekście zawarte są ustępy polemiczne, co nadaje mu charakter jakby dialogu z czytelnikami. Tak oryginalny sposób napisania podręcznika jest dotychczas u nas rzadko spotykany, aczkolwiek w literaturze obcej można znaleźć liczne przykłady takiej formy. Na uwagę zasługuje także fakt podejścia interdyscyplinarnego do prezentowanej problematyki. Autor umiejętnie połączył wiedzę merytoryczną dotyczącą zagadnień ekonomicznych Polski i światowych z wiedzą o charakterze wojskowym i politycznym. Całość ujęta została w konwencji gwarantującej wykorzystanie zebranych i opracowanych socjologicznie danych do celów pedagogicznych. Takie potraktowanie problematyki pracy należy uznać za nowatorskie.

Starania autora o to, aby zebrać możliwie dużo przekonującego materiału, przedstawić go w sposób przystępny i jasny, uczynić wywód czytelnym i wiarygodnym uwieńczone zostały sukcesem. Lektura pozycji utwierdza nas w przekonaniu, że autor posiada duże doświadczenie pedagogiczne, poparte

rzeczywistą wiedzą ekonomiczną oraz z innych dziedzin, np. nauk politycznych, socjologii, historii wojska itp.

Książka składa się z siedmiu rozdziałów. Tytuły poszczególnych rozdziałów podporządkowane zostały tematowi pracy. Ich treść jest powiązana logicznie, tworząc zwartą całość.

Rozdział I poświęcony jest ogólnym rozważaniom dotyczącym kształcenia i wychowania ekonomiczno-obronnego młodzieży. Zwrócona została w nim uwaga na zagadnienia świadomości ekonomiczno-obronnej młodzieży. Autor zaprezentował w tym rozdziale całą sferę pojęciową oraz metodologiczną pracy. Znaleźć w nim można szereg interesujących danych z badań nad świadomością ekonomiczno-obronną młodzieży studiującej. Szczególnie cenne w pracy wychowawczej nauczycieli wydają się być przytoczone opinie badanych studentów dotyczące przyczyn kryzysu społeczno-gospodarczego w Polsce. Wprowadzenie do tekstu rozdziału informacji o zobiektywizowanym charakterze wychodzi naprzeciw podstawowej zasadzie prakseologii, sformułowanej jeszcze przez T. Kotarbińskiego. Autor wykorzystał ją wychodząc z założenia, że działanie nauczycieli i wychowawców będzie wtedy skuteczne, gdy znać będą właściwości przedmiotu. Wówczas będą mogli trafnie dobrać narzędzia i sposób działania. Pragnąc przekonać młodzież akademicką o słuszności danych argumentów muszą być sami zorientowani w poglądach, przekonaniach, opiniach i nastawieniu studentów.

W rozdziale II zaprezentowane zostały problemy społeczno-gospodarcze Polski w kształceniu ekonomiczno-obronnym, w świadomości młodzieży. Przytoczony został w nim bogaty materiał empiryczny, w którym ujęto sądy studentów odnoszące się do stanu i perspektyw gospodarczych Polski oraz losów reformy. Bogactwo prezentowanych problemów wyłaniających się z badań nie pozwoliło autorowi pracy na głębszą analizę wyników. Jest to słabszym momentem książki. P. Tyrała - jakby dostrzegając ten mankament - ułożył uzyskane dane w bloki tematyczne, dając czytelnikowi gotowy materiał do rozważań i wysnucia wniosków, jak też do uogólnień.

Ocena przez młodzież działalności Ludowego Wojska Polskiego na rzecz społeczeństwa polskiego jest treścią III rozdziału. Jego tematyka obejmuje następujące zagadnienia: nowoczesność LWP, działalność na rzecz gospodarki, wychowanie i nauka zawodu oraz rola LWP w okresie kryzysu spo-

łeczno-gospodarczego w Polsce. Przejrzyście ujęta treść tego rozdziału pozwala czytelnikowi łatwo zorientować się w całości poruszanych spraw.

Rozdział IV obejmuje zagadnienia związane z poglądami młodzieży na współpracę gospodarczą Polski ze Związkiem Radzieckim i pozostałymi krajami socjalistycznymi. Cennym uzupełnieniem jest prezentacja szeregu danych dotyczących polsko-radzieckiej współpracy gospodarczej. Za słuszne należy uznać ukazanie znaczenia potencjału gospodarczego ZSRR dla rozwoju Polski skonfrontowanego z opinią młodzieży akademickiej.

Rozdział V otrzymał tytuł: "Układ Warszawski gwarantem pokoju - podstawowego elementu rozwoju społeczno-gospodarczego Polski" - adekwatny do prezentowanych treści. Autor pracy przedstawił związki występujące między przynależnością do Układu Warszawskiego a rozwojem społeczno-ekonomicznym naszego państwa. Następnie porównał je ze stanem opinii studentów na ten temat. Rozdział uzupełniony został licznymi danymi dotyczącymi pokojowych inicjatyw państw socjalistycznych. Autor także przeprowadził porównanie sił nuklearnych średniego zasięgu w Europie i konwencjonalnych między Układem Warszawskim a NATO.

Dwa kolejne rozdziały obejmują zagadnienia dotyczące wpływu USA na polityczno-militarno-ekonomiczne problemy Polski i Europy. P. Tyrała zadał sobie dużo trudu dokumentując istotę amerykańskiej polityki wobec świata. Wskazał na związki tej polityki z Polską.

W całości pozycji wyraźnie można dostrzec starania autora o to, aby zebrać możliwie dużo przekonującego materiału oraz przedstawić go w sposób przystępny i jasny. Dzięki tym walorom, wykładowcy i studenci otrzymują nowoczesny, kompetentny, pomysłowo ujęty, wielostronny materiał do kształcenia w zakresie wychowania obronnego. Spełniając funkcję podręcznika, praca wydaje się być przydatna nie tylko w kształceniu przyszłych nauczycieli przysposobienia obronnego, ale również w trakcie realizacji programu wychowania patriotyczno-obronnego w szkolnictwie średnim i zawodowym.